

YHTEENVETO

23.10.–7.12.2014 välisenä aikana käydystä luonnonsuojelulain uudistamistarpeita koskevasta keskustelusta www.otakantaa.fi -sivustolla

2.3.2015

Sisällys

1. Taustaa	2
2. Luonnonsuojelulain konkreettiset muutosehdotukset	2
2.1. Luonnonsuojelualueet (LSL 3 luku).....	2
2.1.1. Nykyinen luonnonsuojelualueita koskeva sääntely.....	2
2.1.2. Muutosehdotukset	3
2.2. Luontotyyppien suojelu (LSL 4 luku).....	3
2.2.1. Nykyinen luontotyyppien suojelua koskeva sääntely	3
2.2.2. Muutosehdotukset	3
2.3. Maiseman suojelu (LSL 5 luku)	4
2.3.1. Nykyinen maiseman suojelua koskeva sääntely.....	4
2.3.2. Muutosehdotukset	4
2.4. Eliölajien suojelu (LSL 6 luku).....	4
2.4.1. Nykyinen eliölajien suojelua koskeva sääntely	4
2.4.2. Muutosehdotukset	5
2.5. Muut konkreettiset muutosehdotukset lakiin	6
3. Muut kommentit laista ja sen muutostarpeista	6
3.1. Luonnonsuojelualueet	6
3.1.1. Metsästys luonnonsuojelualueilla	7
3.2. Luontotyyppien suojelu	8
3.3. Maiseman suojelu	8
3.4. Eliölajien suojelu.....	8
3.4.1. Liito-orava.....	9
3.4.2. Vieraslajit	10
3.5. Luonnonsuojelurikokset	10
3.6. Muut	10
4. Yleisiä kommentteja luonnonsuojelulaista ja luonnonsuojelusta	12
4.1. Yleisiä kommentteja luonnonsuojelulain toimivuudesta	12
4.2. Metsästys ja luonnonsuojelu.....	13
4.3. Luonnonsuojeluhallinto.....	14
4.4. Vapaaehtoisuus luonnonsuojelussa	14
4.5. Muuta	15

1. Taustaa

Ympäristöministeriö pyysi kansalaisten näkemyksiä luonnonsuojelulaista, sen soveltamisongelmista, kehittämistarpeista sekä luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä yleisemminkin. Avointa keskustelua käytiin www.otakantaa.fi/luonnonsuojelulaki -sivustolla 23.10.–7.12.2014 välisenä aikana.

Nettikeskustelun tarkoituksena oli kerätä uusia ideoita nykyisen luonnonsuojelulain kehittämisen tueksi ja lisätä avointa keskustelua ja ymmärrystä luonnonsuojeluun liittyviin eri näkökulmiin. Kansalaisten jakamat kommentit ja ajatukset on koottu tiivistäen tähän yhteenvetoon. Aineisto tullaan antamaan työryhmälle, joka aikanaan saa tehtäväkseen uudistaa luonnonsuojelulakia.

Aihe herätti aktiivista keskustelua. Kommentteja saatiin yhteensä 1117 kappaletta. Se osoittaa, että luonnonsuojelu kiinnostaa suomalaisia ja luonnonsuojelulain merkitys tiedostetaan. Kiitos kaikille keskusteluun osallistuneille, olette mielipiteillänne mukana lainvalmistelussa!

2. Luonnonsuojelulain konkreettiset muutosehdotukset

2.1. Luonnonsuojelualueet (LSL 3 luku)

2.1.1. Nykyinen luonnonsuojelualueita koskeva sääntely

Luonnonsuojelualueista säädetään luonnonsuojelulain 3 luvussa. Luonnonsuojelulain järjestelmässä luonnonsuojelualueet jaetaan kansallispuistoihin, luonnonpuistoihin ja muihin luonnonsuojelualueisiin. Luonnonsuojelualueiden perustamisedellytykset on lueteltu 3 luvussa ja ne voidaan jakaa yleisiin ja erityisiin perustamisedellytyksiin. Yleisenä edellytyksenä on muun muassa, että alueella elää tai on uhanalainen eliölaji, alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma tai alue on erityisen luonnonkaunis.

Luonnonsuojelualueilla on luonnonsuojelulain 13 §:n mukaisen rauhoitussäännöksen nojalla luontoa muuttava toiminta yleisesti kielletty. Erikseen on kielletty mm. puiden, pensaiden, kasvien tai niiden osien ottaminen taikka vahingoittaminen sekä luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen. Sallittuja ovat kuitenkin sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta (LSL 14 §). Tällaisia toimenpiteitä ovat mm. marjojen ja hyötysienien poimiminen sekä onkiminen ja pilkkiminen.

Tietyt toimenpiteet ovat luonnonsuojelualueilla luvanvaraisia. Luonnonsuojelulain 15 §:n nojalla luvanvaraiseksi on säädetty mm. eläinten tappaminen ja pyydystäminen, sienien ja kasvien tai niiden osien kerääminen, vierasperäisten lajien vähentäminen ja muidenkin kasvi- ja eläinlajin yksilöiden määrän vähentäminen, jos laji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi.

Liikkumista, leiriytymistä ja mairinnousua voidaan luonnonsuojelualueella rajoittaa, jos alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyttäminen sitä edellyttää (LSL 18 §). Luonnonsuojelualuekohtaiset rajoitukset löytyvät pääsääntöisesti alueen järjestyssäännöstä.

Luonnonsuojelulain 17 a §:n mukaan muulla luonnonsuojelualueella on lähtökohtaisesti kielletty eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen, mutta valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästyksellä ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja taikka kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin.

Luonnonsuojelualue voidaan perustaa myös yksityismaille niin, että omistusoikeus alueeseen säilyy maanomistajalla. Luonnonsuojelualueen perustaminen yksityisomistuksessa olevalle alueelle tapahtuu ELY-keskuksen päätöksellä maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksesta. Maanomistaja saa valtiolta korvauksen menetyksistä, joita suojelu aiheuttaa. Yksityisen omistuksessa olevan luonnonsuojelualueen

rauhottaminen voidaan myös tietyin edellytyksin lakkauttaa. Lisäksi määräaikainen suojelu on mahdollista. Tällöin ELY-keskus tekee maanomistajan kanssa sopimuksen alueen vapaaehtoisesta suojelusta enintään 20 vuodeksi. Myös määräaikaisesta suojelusta maanomistaja saa korvauksen, mikäli suojelu aiheuttaa merkityksellistä haittaa omistajalle.

2.1.2. Muutosehdotukset

LSL 13 § Rauhoitussäännökset

- Metsästys kansallispuistoissa tulisi sallia.
- Metsästys tulisi sallia sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joilla ei ole virkistyskäyttöä.
- Metsästystä luonnonsuojelualueilla tulisi rajoittaa LSL 17 a §:n 2 momentin mukaisella tavalla.
- Hirven metsästys tulisi sallia suojelualueilla ja soveltaa metsästysaikaa (esim. 15.10.–15.11.).
- Pienpetojen ja vieraslajien (mm. minkki, supikoira, kanadanmajava) metsästys tulisi sallia kokonaan tai osittain suojelualueilla.
- Kaikki jokamiehenoikeuden piiriin kuuluvat toimenpiteet tulisi olla lähtökohtaisesti sallittuja luonnonsuojelualueella ja rajoituksia ja kieltoja asetettaisiin silloin, kun alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii.

LSL 17 § Muu luonnonsuojelualue

- Ympäristöministeriöllä ei tulisi olla valtuutusta asetuksella perustaa luonnonsuojelualueita.

LSL 17 a § Muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

- Metsästys muulla luonnonsuojelualueella tulisi olla säädetty samalla tavalla lähtökohtaisesti sallituksi, kuten LSL 17 a §:n 2 momentissa. Lähtökohtana olisi siis metsästyksen salliminen ja rajoituksia asetettaisiin tapauskohtaisesti.

LSL 18 § Liikkumisen rajoittaminen luonnonsuojelualueella

- Suojelualueet tulisi aidata ja kieltää kaikenlainen liikkuminen niillä.

2.2. Luontotyyppien suojelu (LSL 4 luku)

2.2.1. Nykyinen luontotyyppiä koskeva sääntely

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä on lueteltu luonnonsuojelulain nojalla suojellut luontotyypit. Suojeltuja luontotyyppiä ovat pähkinäpensaslehdot, tervaleppäkorvet, hiekkarannat, merenrantaniityt, hiekkadyynit, katajakedot, lehdesniityt ja suuret maisemapuut.

Luonnonsuojelulain nojalla suojeltuihin luontotyyppiin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu (LSL 29 §). Luontotyyppisuojaus astuu voimaan, kun ELY-keskus on tehnyt rajauspäätöksen ja antanut sen tiedoksi maanomistajalle. Osa suojelua tarvitsevista luontotyypeistä on suojeltu metsälailla (esim. lehto- ja ruohokorvet, rehevät lehtolaikut, jyrkänteet) ja vesilailla (esim. lähteet).

2.2.2. Muutosehdotukset

LSL 29 § Suojellut luontotyypit

- Luontotyyppiluettelo tulee pidentää. Uhanalaisten lisäksi on otettava huomioon HELCOMin ja erityisvastuuluontotyyppimme, kun luontotyyppiluettelo täydennetään.

- Luonnonsuojelulain luontotyyppiluettelo pitää päivittää LUTUn tulosten pohjalta (SYKEN selvitys). Muun muassa korvet, rannat ja kedot tarvitsevat suojelua.
- Myös ennallistamiskelpoiset kohteet tulisi huomioida elinympäristöryhmistä riippuen.

LSL 30 § Kiellon voimaantulo

- Rajauspäättömenettely ei toimi, koska ELY-keskuksilla ei ole siihen resursseja.
- Uhanalaisimmat luontotyytit/ kaikki luontotyytit pitäisi siirtää automaattisuojaan (ilman rajauspäättöä).

LSL 61 § 3 momentti

- Luontotyyppien poikkeusluvista valitusoikeus järjestöille.

2.3. Maiseman suojelu (LSL 5 luku)

2.3.1. Nykyinen maiseman suojelua koskeva sääntely

Luonnon- tai kulttuurimaiseman kauneuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan luonnonsuojelulain nojalla perustaa valtakunnallisia tai maakunnallisia maisema-alueita (LSL 32–33 §). Perustamispäätökseen voidaan ottaa maiseman olennaisten piirteiden säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Määräykset eivät kuitenkaan saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle merkityksellistä haittaa (LSL 34 §).

Maisema-alueet eroavat luonnonsuojelualueista siinä suhteessa, ettei niillä suojella alkuperäistä luontoa, vaan sellaista, jota ihminen on aikojen saatossa muokannut muun muassa viljelemällä ja puutarhanhoidolla.

2.3.2. Muutosehdotukset

LSL 32 § Maisema-alue

- Maiseman suojelun piiriin tulisi laittaa:
 - o luonnontilaiset maisemat, esim. vanhat metsät tai koskemattomat suot;
 - o kulttuurihistorialliset maisemat;
 - o äänimaisemat (luonnonsuojelulaissa tulisi huomioida luonnon hiljaisuus);
 - o rikkomattomat, koskemattomat, yhtenäiset ja laajat erämaametsät sekä kauas avautuvat tunturimaisemat, saaristolais- ja järvimaisemat, kylämaisemat ja laidunmaat;
 - o järvien, jokien ja meren ranta-alueet.

2.4. Eliölajien suojelu (LSL 6 luku)

2.4.1. Nykyinen eliölajeja koskeva sääntely

Luonnonsuojelulaki koskee lähes kaikkia luonnonvaraisia eläin- ja kasvilajeja. Luonnonsuojelulaki ei kuitenkaan koske metsästyslain mukaisia riistalajeja (esim. rusakko, orava, kettu, hirvi, susi, karhu, ahma, ilves, heinäorsa, haahka, metso), rauhoittamattomia lajeja eikä kalastuslain mukaisia kaloja.

Luonnonsuojelulla suojellaan eri lajeja eri tavoin. Luonnonsuojelulaki mahdollistaa lajista riippuen lajin yksilöiden suojelun ja/tai niiden elinympäristöjen suojelun.

Luonnonsuojeluasetuksen liitteissä on lueteltu, mitkä lajit ovat nisäkkäiden ja lintujen ohella rauhoitettuja ja mitkä lajit säädetty uhanalaisiksi tai erityisesti suojelluiksi ja mitkä lajit ovat luontodirektiivin IV(a) mukaisia lajeja, joiden osalta on toteutettava luontodirektiivin edellyttämä suojelu. Yhtä lajia voi koskea

useampikin suojelutapa: esim. naali on sekä rauhoitettu, uhanalainen, erityisesti suojeltava että direktiivilaji.

- **Rauhoitettuja lajeja** koskee yleinen kieltö pyydystä tai tappaa, kerätä tai poimia sekä mm. kieltö häiritä pesintää. Kaikki nisäkkäät ja linnut ovat rauhoitettuja (metsästyslain tarkoittamia riistalajeja ja rauhoittamattomia lajeja lukuun ottamatta). Eläin- ja kasvilajeja voidaan säätää rauhoitetuksi asetuksella.
- **Uhanalaiseksi lajiksi** voidaan säätää sellainen luonnonvarainen laji, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut (LSL 46 §). Lajin säätämällä uhanalaiseksi ei ole sinällään kansalaisiin kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Viranomaisen velvollisuutena sen sijaan on tarkkailla lajin kannan muutoksia ja tarvittaessa säätää se erityisesti suojeltavaksi lajiksi.
- Sellainen uhanalainen laji, jonka häviämishuhto on ilmeinen, voidaan säätää **erityisesti suojeltavaksi lajiksi**. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty sen jälkeen, kun ELY-keskus on tehnyt rajauspäättökseen esiintymispaikasta (LSL 47 §). Maanomistaja saa valtiolta korvausta, mikäli esiintymispaikan suojelusta aiheutuu hänelle merkityksellistä haittaa.
- **Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien**, kuten liito-oravan, viitasammakon, saimaannorpan, isoapollon ja vuollejokisimpukan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat LSL 49 §:n nojalla suojeltuja suoraan lain nojalla ilman viranomaisen päätöstä. Myös näiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen maanomistaja saa valtiolta korvausta, mikäli suojelusta aiheutuu hänelle merkityksellistä haittaa.
- Ns. **CITES-lajit** ovat lajeja, jotka on määritelty EU:n CITES-asetuksessa. CITES-asetus sääntelee ja rajoittaa uhanalaisten lajien ja niiden osien kauppaa ja muuta taloudellista hyödyntämistä. Joidenkin lajien tai osien, kuten norsunluun tuonti ja vienti on kielletty kokonaan, joidenkin osalta vaaditaan lupa. Esim. suomalaisen karhunlihan vientiin ulkomaille vaaditaan lupa, jolla varmistetaan kaadon laillisuus.

2.4.2. Muutosehdotukset

LSL 47 § Lajien esiintymispaikkojen suojelu

- Erityisesti suojeltavien lajien uudesta esiintymispaikasta olisi velvollisuus ilmoittaa vastuunalaiselle ympäristöviranomaiselle kolmen vuorokauden kuluessa esiintymän löytämisestä. Ilmoittajalle määriteltäisiin kohtuullinen, elinkustannusindeksiin sidottu palkkio.

LSL 48 § Poikkeukset rauhoitussäännöksistä

- Pykälä tulee poistaa, koska se vesittää koko lajisuojelun.

Luonnonsuojeluasetuksen liite 2 (a)

- Rauhoitettujen lajien piiriin ehdotettiin lisättäväksi:
 - Mäyrä
 - Metsähanhi ja sen pesimäympäristöt
 - Merihanhi
 - Jouhisorsa
 - Haapana
 - Punasotka
 - Heinätavi
 - Alli
 - Kyykäärme (pihapiirin ulkopuolella)
 - Ilves
 - Metsästyslaista kaikki rauhoittamattomat linnut, uhanalaiset lajit ja suurpedot

- Rauhoituksen purkamista ehdotettiin seuraavien lajien osalta:
 - o Kanahaukka (erityisesti nuori kanahaukka)
 - o Närhi
 - o Naakka
 - o Joutsen
 - o Valkoposkihanhi
 - o Merimetso
 - o Tundrahanhi

2.5. Muut konkreettiset muutosehdotukset lakiin

- Ranta-alueiden rakentaminen tulisi pääsääntöisesti kieltää ja varata ne yhteiseen jokamiehen käyttöön.
 - o Rakennuskieltovyöhyke alaville merenrannoille (alle 5 m) ja yli 10 m leveiden jokien varsille 200 m, muualla 100 m. Kielto ei kuitenkaan koskisi vanhojen rakennusten kunnostamista tms. Kiellosta voitaisiin poiketa yleisen edun hankkeissa.
- LSL 5 §:n mukainen käsite suotuisa suojelutaso tulisi määritellä uudelleen.
- LSL 57.2 §:ssä säädetty rekisteröidyn yhdistyksen vireillepano-oikeus tulisi poistaa, samoin LSL 61 §:ssä säädetty yhteisön valitusoikeus.
- Lakiin tulisi lisätä Natura-alueiden hoitovelvoite: "Viranomaisten on ryhdyttävä toimenpiteisiin alueen luonnonarvojen suojelun tehostamiseksi tai palauttamiseksi, jos ne uhkaavat merkittävästi heikentyä." Tämä on tarpeen myös hajapäästöjen, erilaisen passiivisen ja luonnollisen heikkenemisen takia. Tätä edellyttää myös EUTI:n ns. Gibraltar-päätös (C-6/04).
- LSL:n poikkeuslupiin tulee lisätä Naturen kompensatiovelvoite ja mitigaatiohierarkia sekä samat luvan myöntämisedellytykset.
- Ympäristövastuudirektiivin suoja myös luontotyyppeihin (LSL 5 a §).

3. Muut kommentit laista ja sen muutostarpeista

3.1. Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueet nähtiin tärkeiksi paikoiksi luonnossa virkistäytymistä varten. Luonnonsuojelualueiden osalta kansalaiset toivat esiin seuraavia asioita:

- Liiallista varovaisuusperiaatteen käyttöä tulisi välttää uudessa luonnonsuojelulaissa, koska se heikentää alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia.
- Suojelualueiden rajoitusosilla ei tarvitse retkeillä, maastopyöräillä tai teltoilla. Patikoiden, meloen ja hiihtäen voi kulkea.
- Luonnonsuojelualueet ovat tällä hetkellä liian pieniä ja pirstaleisia.
- Etelä-Suomessa pitäisi saada enemmän alueita suojelun piiriin ja kehittää näille alueille kestävä kehityksen mukaisia luontopalveluita.
- Erilaisia suojelualueita (kuten soita) ja suojelualueita ylipäänsä tulisi olla enemmän.
- Kaikilla luonnonsuojelualueilla suojelua tulee tiukentaa.
- Taajamiin ja taajamien läheisyyteen tulisi luoda pienimuotoisia luonnonsuojelualueita, mikä tarjoisi lähikohteita mm. autottomille (lapset, vanhukset, liikuntarajoitteiset). Ne voisivat olla esimerkiksi metsiköitä, kallioita tai aukeita tiloja, pieniä lahdelmia, niemiä, lampien ja purojen varsia, alle 300 m²:n saaria, kallioita. Kunnat voisivat kilpailla siitä, kenen alueella on eniten mielenkiintoisia, luonnon monimuotoisuutta edistäviä suojelukohteita.
- Voitaisiin perustaa "Maakunnallisia luontopuistoja", jotka vastaisivat kaupunkien kansallisia kaupunkipuistoja. Näillä alueilla suojelusäädökset olisivat luonnonsuojelualueita lievempiä mm. metsästyksen suhteen. Ne voisivat olla linkkejä suojelualueiden välillä. Sääntely voisi olla myös maankäyttö- ja rakennuslain puolella.
- Suojelualueiden lisäksi voitaisiin luoda eräänlaisia puistoalueita, joilla mm. metsästyksessä olisi sallittu.
- Suojelualueille tulisi perustaa käsittelyvyöhykkeitä, kuten Keski-Euroopassa. Kevyen suojelun alueilla käytön rajoitukset olisivat pieniä, keskivahvan suojelun alueilla käytön rajoitukset olisivat

tiukempia ja tiukan suojelun alueilla vain perustellut luonnonhoidolliset toimenpiteet olisivat sallittuja.

- Luonnonsuojelulaissa tulisi säädellä tarpeettomiksi käyneiden suojelualueiden purkamisesta. Mikäli suojelualueisiin sisältyy alueita, joilla ei ole enää suojeluperusteita tai joilla todetaan suojelun epäonnistuneen suojeluperusteiden osalta, suojelurajauksia tulisi pienentää.
- Luonnonsuojelualan perustamisedellytyksiin tulisi lisätä ennallistamiskelpoisuus.
- Natura-alueiden suojeluun pitäisi lisätä kohteen eheyden kriteeri, integrity of site, kuten luontodirektiivin 6 artiklan englanninkielisessä versiossa asia todetaan.
- Suojelualueet pitäisi suojata melulta, erityisesti tuulivoimaloiden melulta.
- Kaikkiin Natura- ja luonnonsuojelualueisiin vähintään 5 km suojaetäisyys teollisiin tuulivoimala-alueisiin.
- Natura-alueiden lähisuoja-periaate pitäisi ulottaa myös muille luonnonsuojelualueille.
- Luonnonsuojelulakiin tulisi lisätä mahdollisuus tarjota heikompiakin kohteita, jotka rajautuvat esimerkiksi yksityiseen luonnonsuojelualueeseen, Natura-alueeseen tai kansallispuistoon, suojelun piiriin. Ne voisivat kehittyä kohti luonnontilaisuutta tai niillä voitaisiin tehdä ennallistamistoimenpiteitä.
- Suojelualueiden hoitoa pitäisi parantaa (opasteet, rakenteet, roskattomuus).
- Suojelualueille tulisi kehittää ulkoisia puskurivyöhykkeitä ja niille erilaisia ohjauskeinoja. Esimerkiksi metsäkohteiden puskurialueilla ja ekologisissa yhteyksissä voisi käyttää apukeinona erirakenteiskasvatusta.
- Lahopuu tulee turvata luonnonsuojelualueilla.
- Luonnonsuojelualueilla olevaan kulttuuriperinnön suojeluun ja vaalimiseen, tallentamiseen, henkiin herättämiseen, viestintään ja tuotteistukseen tulisi kiinnittää huomiota ja riittävästi resursseja uudessa laissa.
- Luonnonsuojelualueille käyttömaksu.
- Luonnonsuojelualueille päästökaupan tapainen vaihtoehtoisten alueiden suojelukauppa.
- Luonnonsuojelualueiden luonnonsuojelullista hoitoa varten tulisi maanomistajalla olla mahdollisuus hakea tukea valtiolta. Tätä varten tulisi perustaa rahoitusinstrumentti, esim. biodiversiteettirahasto. Hoito perustuisi kyseisen alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan.
- Suojelualueita hallinnoivalla taholla tulisi olla mahdollisuus sopia joustavammin alueen käytöstä.
- Suojelualueilla poikkeuslupaperusteiden tulee olla tiukat, kuten luonnonsuojelulain 65–66 §:n Natura-säännöllä, joissa kolmen ehdon pitää toteutua yhtä aikaa 1) erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syytä, 2) ei muita vaihtoehtoja (sijainti, tekniikka) ja 3) kompensaaion pitää olla mahdollista toteuttaa (kaikessa se ei toimi).

3.1.1. Metsästys luonnonsuojelualueilla

Metsästyksestä luonnonsuojelualueilla käytiin vilkasta keskustelua. Kommentteja esitettiin sekä metsästyksen sallimisen puolesta että vastaan.

- Automaattinen metsästyskielto luonnonsuojelualueilla tulisi poistaa laista. Jos metsästys ei vaaranna luonnonsuojelualan perustamistarkoitusta, se pitäisi sallia. Tämä vaikuttaisi myönteisesti myös metsästäjien suhtautumiseen uusien luonnonsuojelualan perustamisessa.
- Luonnonsuojelulain tulisi mahdollistaa parempi yhteistyö haitallisten vieraslajien ja pienpetojen poistamiseksi luonnonsuojelualueilta. Laissa tulisi olla mahdollisuus sopia poistotyön toteuttamisesta metsästysoikeuksia vastaan.
- Muun luonnonsuojelualan pitäisi olla selkeästi kevyempi kuin kansallispuiston ja luonnonpuiston. Siellä pitäisi sallia metsästyslain mukainen riistaeläinten metsästys ja vain tarvittaessa ja tapauskohtaisesti kieltää se.
- Jos metsästys on kiellettyä, pitäisi myös kaikki muu liikkuminen (marjastus, sienestys) kieltää.
- Metsästyksiä ei tule sallia luonnonsuojelualueilla, koska alueiden perustamistarkoituksena on suojella luontoa. Eläimillä tulee olla paikka, missä ne voivat olla rauhassa. Metsästys rajoittaa ja lopettaa virkistyskäyttöä turvallisuussyistä jo nykyisellään.
- Metsästys voi häiritä myös suojelualan perusteena olevia lajeja.

3.2. Luontotyyppien suojelu

- Uhanalaisimmat luontotyypit (CR, EN) tulisi siirtää automaattisen suojelun piiriin.
- Luontotyyppejä tulisi tarkastella kokonaisuuksina, eli pyrkiä säilyttämään yhtenäisiä laajempia alueita, ei pelkästään sirpaleita.
- Uhanalaisten luontotyyppien suojelua tulisi kehittää METSO-ohjelman kautta vapaaehtoisella suojelulla.
- Suoluonnon suojelussa on arvokkaita ja harvinaisia luontotyyppejä, joiden suojelu tulisi toteuttaa soidensuojeluohjelman kautta.
- Jotkin uhanalaiset luontotyypit tarvitsevat hoitoa. Niihin pitäisi saada Kemeran ja maatalouden ympäristötuen priorisointeja. Jos joku ei halua hoitaa esimerkiksi uhanalaista niittyä, pitäisi myös olla mahdollisuus hoidattaa sitä yhteiskunnan kautta.
- Luontotiedot avoimiksi nettitietokantoihin: Luontotyyppejä, maankäyttöä ja metsätaloutta koskevien tietojen nykyistä laajempi yhdistäminen helpottaisi suojelun suunnittelutyötä.
- Luontotyyppien aluerajaukset laajemmiksi.
- LSL:n luontotyyppikohteita ei ole riittävän hyvin turvattu rajan ulkopuolisilta häiriöiltä.
- LUTUn jalkautus luonnonsuojelulakiin uhanalaisluokittain:
 - 1) Kaikille luontotyypeille tulee varmistaa suotuista suojelun taso.
 - 2) RE: jos kohteita yllättäen löytyisi, ne tulee "kansallisaarteena" suojella. Lisäksi tulee pohtia hävinneiden luontotyyppien ennallistamismahdollisuuksia.
 - 3) CR ja EN: välitön automaattinen suojelu hävittämisen- ja heikentämiskielloin eli ilman rajauspäättöstäkin voimassa (mutta rajauspäättökseen saisi pyydettyä).
 - 4) VU: inventoinnit ja luonnonsuojelulain mukaiset suojelusuunnitelmat.
 - 5) NT: velvoite ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.

3.3. Maiseman suojelu

- Luonnonsuojelulain maisemäkäsite kaipaa päivittämistä. Maisemia on myös kaupungeissa ja taajamissa, kuten teollisuusympäristöt, liikenneväylät, kaupunkien viheralueet, historiallisesti merkittävät alueet ja modernimmatkin rakennukset. Käsitys siitä, että maisemia on vain maaseudulla (pellot ja jokilaaksot) on vanhanaikainen.
- Metsät pitää saada mukaan luonnonsuojelulain mukaiseen maisemanhoidon piiriin. Ne on huomioitava maisemainventoinneissa ja maisemanhoidossa.
- Maisemansuojelukohteet luonnonsuojelukohteiksi.
- Nykyisen luonnonsuojelulain maisemaluovulla ei ole todellisia oikeusvaikutuksia. Se pitäisi saada sitovammaksi ja sitä varten tulisi tilata oikeudellinen selvitys eri lakien mahdollisuuksista maisemansuojelun kehittämiseksi. LSL:n puolella maisemansuojelu voitaisiin kytkeä syvemmin luonnon monimuotoisuuden, ekologisten verkostojen ja ekosysteemipalveluiden suojeluun.
- Laissa ei tarvitse ottaa kantaa maisemien hoidon toteutukseen. Maanomistajat hoitavat maisemaa siinä määrin, minkä katsovat tarpeelliseksi.
- Maisemanhoito tulisi järjestää vapaaehtoisvoimin ja "työllistämällä" paikallisia asukkaita ja maanomistajia. Vaihtoehtoisesti "maisemanhoitotöistä" voitaisiin tuottaa matkailupalveluja.
- Kulttuuriympäristöjen lisäksi luonnonkauniiden alueiden kriteereitä, inventointeja ja rajauspäättöksiä pitäisi kehittää.

3.4. Eliölajien suojelu

Eliölajien suojelusta esitettiin seuraavia kommentteja:

- Geneettisen monimuotoisuuden suojelu tulisi huomioida luonnonsuojelulaissa. Geneettinen monimuotoisuus on eliöiden ympäristöön sopeutumisen kannalta keskeistä.
- Eliölajien esiintymispaikkojen suojelua pitää parantaa.
- Luonnonsuojelulakiin pitää kirjata helpot ja toimivat menettelyt liikaa runsastuneiden lajien lukumäärän sääntelyyn.

- Lakiin tulisi asettaa määrälliset tavoitteet: Vähintään 50 % luonnonsuojeluasetuksen erityissuojeltavien lajien ja elinympäristöjen esiintymispaikoista on suojeltava luonnonsuojelualueina ja 10 % muiden uhanalaisten lajien ja elinympäristöjen esiintymispaikoista suojeltava vuoden 2010 tasoon nähden. Näiden elinympäristöjen vähennyttyä 50 tai 90 % verran vuoden 2010 tasoon verrattuna kyseiset elinympäristöt ovat automaattisesti kaikkialla suojeltuja.
- Lintujen pesintä- ja lisääntymisaikana 1.4–30.8. metsät tulisi rauhoittaa kaikelta massatoiminnalta, kuten suunnistus-, urheilu- ja rallikisoilta. Sama koskee puolustusvoimien ammuttatarjoituksia.
- LSL:lla pitäisi selkeämmin rajata metsätalouden toimintaa, kun se uhkaa lajien säilymistä.
- Lajisuojaohjelmien ja hoito- ja käyttösuunnitelmien vahvistusmenettely puuttuu luonnonsuojelulaista.
- Rauhoitettujen eläinten rahalliset arvot eivät ole ajan tasalla eivätkä perusteltuja. Esimerkiksi voimakkaasti runsastunut merikotka, naakka, korppi, kanahaukka, närhi on selvästi yliarvostettu.
- Lailla suojeltujen alueiden ja lajesiintymien sijaintien tulisi olla ennakkoon toimijoiden tiedossa. Luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen lajien paikkatietoaineiston ylläpitoa tulisi kehittää niin, että ajan tasalla oleva esiintymätieto on toimijoiden käytössä paikkatietoaineistona.
- Lajitietoa tuottavien ja hallinnoivien tahojen tulisi tehdä enemmän yhteistyötä ja luoda yhteensopivat tietojärjestelmät/ yksi yhtenäinen tietojärjestelmä (mm. uhanalaisista lajeista).
- Yhdistetään pienialaisten ydinalueiden suojelu ja elinpiiritasolla avohakkuuton metsätalous.
- Ex situ -suojelusta ja avustetuista siirroista pitää säätää.
- Alueellisesti uhanalaisten lajien turvaa on parannettava.
- Direktiivilajien poikkeuslupaehdojen käyttäminen myös kotimaisille lajeille olisi järkevää ja yhdenmukaistaisi lainsäädäntöä.
- Lakiin tulisi sisällyttää kielto uhanalaisten lajien populaatioiden elinympäristöjen hävittämisestä. Kielto tulisi voimaan, kun ELY on tehnyt rajauksen hävittämiskiellossa olevasta elinympäristöstä. Näitä elinympäristöjä tulisi myös hoitaa.
- Erityisesti suojeltavien lajien esiintymien säästämismenettely tulisi olla voimassa heti esiintymän löytymisen jälkeen.
- Uhanalaiset lajit tulee saada rauhoituksen piiriin.
- Eliölajien jako uhanalaisluokkiin:
 - o Korkeimmat luokat LSL 47 §:n automaattisuojauspiiriin.
 - o Alemmat luokat maankäyttölakien (MRL, metsä-, vesi- jne. lait) indikaattoreiden mukaan niissä suojeltavina kohteina.
 - o Kohteet, jotka tarvitsevat aktiivista hoitoa, ennallistamista ja uusien kohteiden luomista.
- Lajien elinympäristöt tulee suojella lisääntymis- ja levähdyspaikkaa laajemmin, elinpiiritasolla.
- Eliölajien suojelussa pitäisi huomioida paremmin hyönteiset, vesinilviäiset ja vesihyönteiset sekä sammakot ja kalat.
- Kalojen suojelusta:
 - o Kaloilla ei ole riittävää suojaa. Kaikki vaelluskalat ovat uhanalaisia.
 - o Kalojen suojelun pahin ongelma on elinympäristöjen puute.
 - o Pitäisi selvittää uhanalaisuuden syy ja lähteä korjaamaan asiaa sitä kautta.
 - o Joissakin vesissä pitää lopettaa vapaa-ajan kalastajien verkkokalastusoikeus.

3.4.1. Liito-orava

Liito-orava on luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittu eläinlaji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on LSL 49 §:n nojalla kielletty. ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa tästä kiellosta.

Liito-oravasta ja sen suojelusta käytiin seuraavanlaista keskustelua:

- Liito-oravat tarvitsevat ekologisia käytäviä, joissa metsäverkosto on katkeamaton. Metsäkäytävät ovat tärkeitä myös monien muiden lajien kannalta.
 - o Ekologisten käytävien tulee olla riittävän leveitä ja puustoisia, jotta myrskyt eivät niitä tuhoa.

- Kanta on pirstaloitunut ja geneetikkojen mukaan osakannat ovat eriytymässä.
- Liito-oravan suojelun pohjaksi pitäisi laatia kannanhoitosuunnitelma. Siinä voitaisiin ottaa huomioon liito-oravakannan tiheyden vaihtelu eri puolilla Suomea samoin kuin levinneisyys. Tiheän kannan alueella ja levinneisyyden reuna-alueilla tarvitaan erilaisia menettelyjä ja toimenpiteitä lajin tulevaisuuden turvaamiseksi. Lajin elinpiirit pitää säilyttää metsäisinä ja lajin esiintymiselle keskeiset alueet käsittelemättöminä.
- ELY-keskusten metsäkeskuksille ilmoittamat liito-oravapaikat tulisi olla ajantasaisia ja varmennettuja kohteita. Tyhjentyneet reviirit tulisi poistaa rekisteristä.
- Liito-oravan suosimia kauttakulkupuita voitaisiin pöntöttää lajin käyttämän alueen ja lajin lähimpänä sijaitsevan oleskelualueen välillä. Näin vältettäisiin lajin lisääntymis- ja ruokailu metsikön eriytyminen esim. keskelle nuorta talousmännikköä.

3.4.2. Vieraslajit

- Olisiko tarpeen säätää vieraslajeista omassa laissaan?
- Vieraslajien aiheuttamien haittojen minimoimiseksi, torjumiseksi sekä ennaltaehkäisemiseksi tulisi lakiin saada kunnan työkalut. Nykyisestä lainsäädännöstä puuttuu mm. toimivimmat kiellot levittää tai myydä haitallisiksi luokiteltuja lajeja, mahdollisuus torjua haitallisia lajeja toisen omistamalta alueelta sekä sakkorangaistukset esim. puutarhan kasvijätteiden dumppaamiselle luontoon.
- Haitallisimmille vieraskasvilajeille tulisi asettaa myyntikielto puutarhaliikkeissä.
- Vieraslajien leviämisen estämiseksi tulisi järjestää talkoita.
- Vastuu vieraslajien poistamisessa tulisi pääasiassa olla kaupungilla/kunnalla/ maanomistajalla.
- Sellaiset vieraslajit pitää jättää rauhaan, jotka eivät levitä tautia tai muutoin ole vaaraksi.
- Parasta torjuntaa on ennakoida muissa maissa havaitut ongelmat ja kieltää ongelman levittäminen Suomeen jo valmiiksi.
- Helppokäyttöinen tietojärjestelmä, vieraslajiportaali, jonne olisi tehtävä ilmoitus havaituista vieraslajeista omalla maallaan.
- Haitallisille vieraslajeille voisi laittaa ”tapporahan”. Supikoirat, minkit, lupiinit tai jättietanat hinnoiteltaisiin.
- Maanomistajille pitäisi antaa oikeus poistaa haitallisia eläinlajeja.
- Vieraslajien torjuntatoimia voisi sisällyttää maatalouden ympäristötuen velvoitteisiin.
- Haitallisten vieraslajien mekaaninen poisto pitäisi olla jokamiehenoikeus.
- Aiheesta pitäisi tiedottaa enemmän mm. ottamalla koulun opetussuunnitelmaan.
- Säädöksiin pitää sisällyttää pilaaja maksaa -periaate.
- Vieraslajien poistoon saataisiin vauhtia palkitsemalla kyläyhdistyksiä esim. kitkemistalkoiden järjestämisestä.

3.5. Luonnonsuojelurikokset

- Luonnonsuojelurikoksista tulisi saada kovemmat rangaistukset.
- ELY-keskuksille tulisi säätää puhevalta toimia asianomistajana luonnonsuojelurikoksissa ja -rikkomuksissa, jolloin esitutkintaan ja oikeuskäsittelyyn saataisiin tarvittavaa luonnonsuojelulain asiantuntemusta.
- Ympäristöjärjestöillä ja kaikilla kansalaisaktiiveilla tulisi olla mahdollisuus nostaa syyte, kun näyttöä ympäristörikoksesta on kerätty riittävästi.
- Epäsuora tuhoaminen pitäisi kriminalisoida (esim. rauhoitetun kangasvuokon kasvialueen lannoittaminen tai kylmänkukan kasvupaikan kuusettaminen).

3.6. Muut

Muita kommentteja ja kehitysehdotuksia:

- Tulisi perustaa ympäristöpoliisi.

- Lain valvonta on puutteellista.
- Suojelussa pitäisi siirtyä lajien suojelusta enemmän elinympäristöjen suojeluun ja ennallistamiseen. Suurin uhka on elinympäristöjen häviäminen ja pirstaloituminen.
- Vesistöjä pitäisi rauhoittaa luonnonsuojelualueiksi.
- Tuulivoimarakentamisesta pitäisi säännellä luonnonsuojelulaissa. Tuulivoimarakentaminen pitäisi kieltää rannikolla lintujen päämuuttoreiteillä. Samaten tulee asettaa selkeät säännökset suojaetäisyyksistä, ainakin uhanalaisten lajien pesimäpaikkojen osalta.
- Luonnonsuojelun käsitteistöä tulee laajentaa ja esim. kompensatio- ja ennallistamisnäkökulmaa tulee tarkastella lainvalmistelussa.
- Soiden ojitukseen ja turpeen nostoon tarvitaan voimakkaita rajoituksia.
- Vanhat metsät on suojeltava. Kaikki metsätyypit pitäisi pisteyttää biologisen monimuotoisuuden mukaan. Kantojen repiminen pitää kieltää lailla.
- Luonnonsuojelussa tulisi käyttää kannustimia. Korvauksena voisi olla rahan sijasta muutakin, esim. alennusta palveluista (julkisista ja yksityisistä) tai veroista.
- Lahopuuta voitaisiin vaatia säilytettävän metsissä tietty määrä.
- Luonnonsuojelussa tulisi huomioida luonnon luontainen muutos eli sukkessio.
- Erilaisia vaihettumis- eli reunavyöhykkeitä tulisi suojella ihmisen toiminnalta.
- Luonnonsuojelulakiin tarvitaan pykälä maan säästäväisestä käytöstä kaikissa hankkeissa.
- Maaperän biodiversiteetti pitäisi turvata.
- Soidensuojelun täydennysohjelmaa varten kehitettyä 5-portaista mallia voitaisi kehittää myös metsäalueiden, harjujen, kosteikkojen ja vesistöjen kartoittamiseen. Viitokset ja neloset olisivat ensisijalla ja eniten kärsineillä alueilla kolmosiakin voitaisiin pyrkiä palauttamaan luonnontilaan. Siitä voisi luoda tietynlaisen yhteismitallisen periaatteen koko Suomen luonnolle ja sen suojelulle. 5- ja 4- alueet olisivat kaikissa olosuhteissa rauhoitettuja ja koskemattomia.
- METSOsta pitäisi säätää. Suunnitelmallisuutta ja pysyvyyttä pitäisi korostaa nykyistä enemmän.
- Ekosysteemipalvelujen turvaaminen ja No net loss -periaate uuden lain tavoitteisiin.
- Tärkeää on säilyttää isot metsäalueet ja niiden ekoyhteydet. Monille lajeille myös ekoyhteyden laadulla on merkitystä, erirakenteiskasvatusta avohakkuiden sijaan.
- Kaikki eriasteisesti suojellut ja suojeluun varatut alueet tulisi saada yhteen karttapalveluun, jotta kytkettyneisyys olisi kaikkien tarkasteltavissa.
- Ekologisten yhteyksien turvaaminen pitää saada lain periaatteisiin. Koskee sekä vihreää että sinistä infrastruktuuria.
 - o Ekologisista yhteyksistä on luontodirektiivin artikloissa 3.3 ja 10. Ne pitäisi konkretisoida sitovammin luonnonsuojelulakiin.
- Suomen ekologinen verkosto pitää kartoittaa. Yhteydet pitää turvata ja aukot ennallistaa.
- Reunaehto ekologialle kompensatiolle: Varovaisuusperiaatteen mukaan kompensatiokohteen tulisi olla isompi kuin menetettävä kohde. Nyrkkisääntö voisi olla 10-kertaa.
- Luonnonarvopankin pitäisi sijaita lähellä kohdetta. Kaukana voidaan menettää verkoston lisäksi myös muita kohteen ekosysteemipalveluja (virkistys, vesitalous jne.).
- Luonnonsuojelulain kompensatiomenettelyn laajentaminen luonnonsuojelulaissa Natura ja ympäristövastuudirektiiviä laajemmaksi on tutkimisen arvoinen asia, esim. muut luonnonsuojelualueet, uhanalaisten lajien ja luontotyyppien alueet, ympäristörikoksen tms. kohteeksi tulleet kohteet.
- Vakuusvaatimuksia pitää kehittää.
- Luonnonsuojelulaissa pitäisi määritellä biotooppikohtaiset korvausmäärät.
- Natura-alueiden tietolomakkeet pitää päivittää muun muassa hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteydessä. Luonnonsuojelulakiin on lisättävä tätä nopeuttavat säädökset niin, että päätösvalta tulisi YM:lle. Maanomistajien oikeudet tulevat riittävästi varmistettua valitusoikeudella.
- Joitakin menettelyjä voitaisiin tehostaa: 1) Luontotyyppien ja erityisesti suojeltujen lajien rajauspäätöksistä voidaan siirtyä kohti automaattisuojelua ja 2) liito-oravan hakkuuilmoitusten järjestelmää tulee muuttaa niin, että hakkuuilmoitukseen on liitettävä luontokartoitus, jonka hakkuista hyötyvä maksaa.
- Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen valitusoikeus kuntoon. Ympäristöjärjestöjen muutoksenhakuoikeuden aukot tulee paikata. Monilla järjestöillä ei ole alueellista organisaatiota ja kun valitusoikeus on vain alueellisilla järjestöillä, on se johtanut painostustoimiin niiden aktiiveja kohtaan ja jopa yrityksiin vallata järjestö.

- Mahdollisuus tehdä hoitosuunnitelmia ja -toimia tulee laajentaa myös YSA-alueille sekä suojelluille LSL 29 §:n luontotyypeille ja 47 §:n lajeille. Niiden ei pidä olla kiinni maanomistajan tahdosta vaan hätätilassa toimenpiteitä pitää tehdä yhteiskunnankin toimesta, jos kohde uhkaa tuhoutua hoidon laiminlyönnin takia (esim. uhanalaisen kasvin kasvupaikka puskaksi).
- Tarvitaanko LSL:n tueksi oma rahoituslaki, kuten KEMERA metsäpuolella.
- Pölyttäjiä on suojeltava.
- Niittyjen suojelua pitäisi lisätä.
- Tien pientareet ja joutomaat niityiksi.
- Kalliot pitäisi suojella.
- Vesien suojelu luonnonsuojelulain piiriin.
- Palolaitoksilla pitäisi olla mahdollisuus kulottaa joitain metsien alueita (esim. hakkuu alueiden aluskasvillisuus) koska näiden hallittujen metsäpalojen jälkeen löytyy jo kadonneeksi luultuja lajeja heti kasvun alettua.
- Avointa tunturimaisemaa uhkaa rakentaminen ja ilmastonlämpenemisen seurauksena umpeenkasvu. Näiden maisemien, luontotyyppien ja ekosysteemien suojelemiseksi tarvitaan alueen käyttäjien yhteistyötä. Porolaidunnusta voidaan esimerkiksi käyttää pusikoitumisen vastavoimana.

4. Yleisiä kommentteja luonnonsuojelulaista ja luonnonsuojelusta

4.1. Yleisiä kommentteja luonnonsuojelulain toimivuudesta

- Luonnonsuojelulain tulee taata kaunis ja puhdas luonto tulevillekin sukupolville.
- Luonnonsuojelulaissa tulisi olla selvä ja tarkoituksenmukainen porrastus eri suojeluasteiden välillä.
- Suurin uhka Suomen luonnon monimuotoisuudelle on muuttunut/liian kova maankäyttö (esim. infran rakentaminen, maa- ja metsätalous, kaivosteollisuus). Uuden luonnonsuojelulain olisi turvattava paremmin toimivat ekologiset kokonaisuudet pidemmällä aikavälillä. Perspektiivi pitäisi olla kauaskatseisempi ja selvästi vahvemmin ekologisissa kokonaisuuksissa.
- LSL:n yleiset opit pitäisi päivittää. Osa niistä on peräisin 1920-luvulta – "valkoisen", agraarisen ensimmäisen tasavallan ajalta. Ne pitäisi päivittää jälkiteollisen palvelu- ja tietoyhteiskunnan tasolle (esim. PL 20 §:n ympäristövastuun kuulumisen kaikille).

Luonnonsuojelulain puutteiksi tai epäkohdiksi havaittiin seuraavia asioita:

- Nykyinen luonnonsuojelulaki ei toimi, koska
 - 1) sillä pyritään täydelliseen koskemattomuuteen, eikä oteta huomioon ihmistä osana luontoa.
 - 2) luonnon monimuotoisuuden tila on huono ja jatkaa heikentymistään. Luonnonsuojelulaki on jäänyt varsin marginaaliseksi. Se vaikuttaa todellisuudessa vain pieneen prosenttiin Suomen uhanalaisten lajien määrästä ja luontotyyppien pinta-alasta. Lisäksi muissa maankäyttöön vaikuttavissa säädöksissä ja politiikoissa ei ole biodiversiteettiasioita hoidettu kunnolla. Pelkkä viittaus luonnonsuojelulakiin ei ole riittänyt.
 - 3) siinä sallitaan poikkeuksilla vahingon aiheuttaminen ja koska näitä poikkeuksia sallitaan liian helposti lain tulkinnassa.
 - 4) takuut ovat liian alhaiset.
 - 5) valvonta on tehotonta.
 - 6) kuntalaisella ei ole mahdollisuutta vaikuttaa päätöksentekoon.
- LSL saisi olla tiukempi ja ottaa paremmin huomioon sen, että hajanaiset suojelualueet eivät takaa luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Valtiovallan tehtävä on taata maisematyyppien, ekosysteemien ja lajien säilyminen Suomessa myös tulevaisuudessa.
- Suojelu toteutetaan tarpeettoman tiukkana, eli kielletään kaikki sellainenkin, joka ei tosiasiallisesti heikennä tavoitteiden toteutumista. Arvokkaita alueita tulisi pystyä hyödyntämään ja hoitamaan nykyistä huomattavasti paremmin.
- Luonnonsuojelulain pitäisi turvata paremmin ennen kaikkea monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen.

- LSL on liian jäykkä.
- LSL on liian suppea ja yksipuolinen.
- Luonnonsuojelulaista puuttuu kokonaisvaltaisuus. Vain merkittävä haitta otetaan huomioon. Lakiin täytyy saada kumuloitumisen huomioiva mahdollisuus.
- Lain soveltamisalaa pitää laajentaa. Nyt se kattaa liian marginaalisen osan uhanalaisten habitaattien pinta-alasta ja lajien yksilömäärästä.
- Laajempaa turvaa tarvitsevat biodiversiteetin lisäksi myös mm. ekosysteemipalvelut, geodiversiteetti ja maisemat.

4.2. Metsästys ja luonnonsuojelu

Metsästyksen ja luonnonsuojelun suhteesta esitettiin seuraavia näkemyksiä:

- Lähentymistä, suvaitsevaisuutta, ymmärrystä ja yhteistyötä pitäisi saada kasvatettua niin metsästyksen kannattajien kuin luonnonsuojelupuolenkin kanssa.

Metsästyksen puolesta puhuttiin seuraavaa:

- Metsästys on myös luonnonsuojelua, kuten vieraslajien määrän hillintä metsästyksen avulla. Pienpetojen pyynnistä hyötyvät myös ne lajit, joita ei metsästetä.
- Metsästyksellä ei ole vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen.
- Metsästäjät vaikuttavat monella tapaa positiivisesti eläinkantoihin ja niiden elinympäristöihin. Kosteikkojen rakentaminen, riistan ruokinta, pienpetopyynti, riistan tutkimusmateriaalin toimittaminen ja riistakolmiolaskennat ovat esimerkkejä tästä toiminnasta.
- Metsään mahtuu niin marjastajat, sienestäjät, koiranulkoiluttajat kuin metsästäjätkin. Metsästäjät eivät kuluta luontoa, kuten usein muut matkailijat. Metsästys on niin tarkoin säädeltyä Suomessa, että se on todella kestäväällä pohjalla, eikä mikään laji sen vuoksi vaarannu.
- Ylisuojelusta tulisi luopua. Se aiheuttaa pelkästään erimielisyyttä metsästäjien ja suojelijoiden välillä ja kääntyy lopulta itseään vastaan. Metsästäjillä ja suojelijoilla on lopulta kuitenkin lähes samat intressit luonnon ja vahvojen riistakantojen säilyttämiseksi.
- Totalitäärisellä suojelulla ei voida turvata luonnon monimuotoisuutta.

Metsästyksiä vastaan esitettiin seuraavia näkökulmia:

- Luonnonsuojelualueet kuuluvat muillekin kuin metsästäjille. Luonnonsuojelualueilla ei uskaltaisi liikkua metsästyksestä seuraavan ampumisvaaran takia, jos metsästys sallittaisiin. Täytyy olla mahdollisuus marjastaa ja sienestää ilman, että joutuu varomaan metsästäjiä ja pukeutumaan maastoon heidän ehdoillaan.
- Luonnonsuojelualueet tarjoavat tasavertaisen virkistysmahdollisuuden kaikille ihmisille, jotka haluavat rentoutua luonnossa kävellen, marjastaen, sienestäen ja hiihtäen.
- Miten oikeus metsästykseseen voisi olla painavampi kuin oikeus nauttia luonnosta ja eläimistä mm. marjastuksen ja sienestyksen muodossa.
- Suojelualan tarkoitus on suojella alueen kaikkea luontoa. Metsästyksalueet ovat erikseen. Suojelualan pinta-ala on niin pieni, ettei niiden takia kenenkään metsästysharrastus ole uhattuna. Päinvastoin eläimetkin tarvitsevat edes jossain pieniä turvapaikkoja, mikä koituu lopulta myös metsästäjien eduksi hyvinä riistakantoina.
- Suomen maapinta-alasta on 95 % mahdollista metsästää/ajaa hirveä. Lisäksi Suomen väestöstä metsästäjiä on 5 % ja loput ei metsästä. Miksi pitää saada metsästää myös suojelualan alueilla? Metsästää voi kansallispuistojen ulkopuolella ihan riittävästi ja lakia kunnioittaen.
- Riistanhoito ja luonnonsuojelu tulee erottaa toisistaan.
- Metsästyksiä ei voida nähdä luonnonsuojeluna. Monessa tapauksessa metsästys on heikentänyt luonnon monimuotoisuutta: hirvikannoista suuret urokset on tapettu, kanalintukannat ovat alhaalla ja susi- ja ahmakannat niin pieniä, että niiden geneettinen monimuotoisuus on heikentynyt.

4.3. Luonnonsuojeluhallinto

Luonnonsuojeluhallintoa koskevissa kommenteissa esitettiin, että:

- Luontoa koskeva hallinto on järjestettävä siten, että nykyinen maa- ja metsätalousministeriö lakkautetaan ja sen tehtävät jaetaan YM:n ja TEM:n kesken. Elinkeinoiniin liittyvät kokonaisuudet (maa- ja metsätalous, porotalous ja ammattikalastus) siirtyisivät TEM:n puolelle, kun taas vapaa-ajan harrastuksiin liittyvät metsästys ja virkistyskalastus kuuluisivat YM:lle. Nykyinen tilanne aiheuttaa sen, että useat uhanalaiset eläinlajit, kuten susi, ahma ja monet kalalajit ovat eriarvoisessa asemassa.
- Luonnonsuojeluun liittyvä asiakokonaisuus pitäisi siirtää maa- ja metsätalousministeriölle.
- Ympäristöministeriö tulisi yhdistää maa- ja metsätalousministeriöön.
- ELY-keskusten toiminnan avoimuutta ja valvontaa pitää lisätä.
- Rengastus- ym. tutkimusluvut yhden ELY-keskuksen vastuulle.
- Uhanalaisten lajien suojelun tehostamiseksi pitää lisätä ELY-keskusten luontopuolen resursseja.
- Tulee olla riittävästi resursseja uhanalaisten lajien esiintymien kartoittamiseksi ja rahaa kohteiden suojeluun.
- Myös toimeenpanon voimavarat pitää varmistaa.
- YM:n alaisuuteen on palautettava itsenäiset ympäristökeskukset, joita voisi olla 8-11 kpl. Nykyinen ELY-keskusmalli on osoittanut, että ympäristön suojeleminen ei voi olla alisteista elinkeinotoiminnalle kuten päällikkövirastoissa nyt on käynyt.
- Nykyistä hallintoa on kevennettävä.
- Vapaaehtoisen suojelun korvausneuvottelut tulisi siirtää metsähallitukselle tai maanmittauslaitokselle ja perustaa maanomistajien hintatarjouksiin, joista edullisimmat hyväksyttäisiin.
- Luonnonsuojelutehtäviä enemmän kuntien hoidettavaksi. Paikallisella tasolla voitaisiin hoitaa esimerkiksi luontotyyppisuojelua, erityisesti suojeltavien lajien suojelua, pienien yksityismaan suojelualueiden perustamista ja maisemasuojelua nykyistä kevyemmällä maisema-alueen perustamisen menetelmällä. Pohjatiedot syntyvät näihin tehtäviin usein kaavoituksen kautta.

4.4. Vapaaehtoisuus luonnonsuojelussa

Vapaaehtoisuudesta luonnonsuojelussa käytiin keskustelua puolesta ja vastaan. Toiset olivat sitä mieltä, ettei vapaaehtoisuus toimi luonnonsuojelussa ja luonnonsuojelu jäisi muiden, kuten taloudellisten intressien, jalkoihin. Toiset taas katsoivat, että lähtökohtana luonnonsuojelussa tulisi olla vapaaehtoisuus.

- Vapaaehtoisuus vähentäisi vastakkainasettelua.
- Ensin tulisi yrittää vapaaehtoisin keinoin ja vasta sen jälkeen pakolla.
- Vapaaehtoisuuteen perustuva luonnonsuojelu toimisi yhtä huonosti, kuin hyväntekeväisyyteen perustuva sosiaaliturva. Jos laki ei määrää, eivät ihmiset toteuta. Ainoa poikkeus, joka saattaisi toimia, on riittävä rahallinen korvaus.
- Vapaaehtoisuuteen perustuva suojelu ei riitä eikä toimi. Automaattisuojaus on välttämätön.
- Vapaaehtoisuuteen perustuvat järjestelyt ovat hyvä lisä, mutta eivät toimi yksinään.
- Vapaaehtoisuutta pitäisi kehittää niin, että jokainen kansalainen voi osallistua. Ainoa, mitä osallistujalta vaadittaisiin, olisi halu suojella, eikä häntä pyydetäisi sitoutumaan mihinkään. Tämä ei siis koske pelkästään uhanalaisia lajeja, vaan myös muuta luonnonsuojelua. Pitäisi olla luonnonsuojelujärjestöjen tarjoamien kurssien lisäksi valtion järjestämiä kaikille avoimia kursseja.
- Tarvitaan kohdennettua ja suunnitelmista suojeluohjelmien toteuttamista. Vain sillä tavoin on mahdollista luoda riittävän laajoja, ekologisesti toimivia ja toisiinsa kytkeytyneitä suojelualueiden verkostoja. Vapaaehtoisuudella syntyy vain pieniä ja pirstaleisia palasia sinne tänne, joilla ei ole pitkällä aikavälillä merkitystä monimuotoisuuden turvaamisessa.
- Luonnonsuojelulaki tulisi päivittää pääosin vapaaehtoisiin keinoihin pohjautuvaksi.
- Vapaaehtoisia keinoja voidaan käyttää parhaiten ohjelmiin ja luonnontieteelliseen suunnitteluun perustuvien ekologisten verkostojen tukena suojelualueiden väli- ja puskurialueilla sekä luonnonhoidossa.

- Lainsäädäntö tarkoittaa vähimmäistasoa, josta ei pidä tinkiä. Vapaaehtoisesti voi tehdä enemmän.
- Pitäisi luoda joku LUOMU-merkin tapainen sertifikaatti esim. LUOVA (LUOnnonsuojelua VApaaehtoisesti).
- Vapaaehtoisella suojelulla ei voida turvata parhaiden soiden päätymistä suojelun piiriin.
- Tarpeetonta lupamenettelyä, tarpeettomia kieltoja ja byrokratiaa tulee välttää. Vapaaehtoinen suojelu järkevin rauhoitusmääräyksin saa laajempaa kannatusta.

4.5. Muuta

Muita kommentteja luonnonsuojelusta ja luonnonsuojelulaista:

- Uuden luonnonsuojelulain valmistelun tulee olla kaikilta osin kansalaisille avointa.
- Uuden luonnonsuojelulain lähtökohtana tulisi olla avoimuus ja tehokkuus.
- Pakkolunastus/pakkosuojelupolitiikka on lopetettava.
- Lain päivityksen perusteluissa voisi korostaa myös luonnonsuojelun myönteisiä kansanterveydellisiä vaikutuksia.
- Luonnonsuojelulaissa olevat aukot tiedonsaannissa, osallistumisessa ja muutoksenhaussa saatava korjattua (esim. luontotyyppien poikkeusluvut).
- Lain henkenä pitäisi olla luonnon itseisarvo ja ihmisen toiminnan rajoittaminen. Jos luonnolla nähdään olevan vain välineellinen arvo, se tuhotaan.
- Pitäisi kannustaa järkevään rinnakkaiseloon ja tarjota keinoja yhteisvastuullisuuteen luonnosta ja sen suojelusta. Lisää tietoa ja mahdollisuutta osallistua.
- Luonto pitää erottaa luonnovara-ajattelusta. Luonto jää aina taloudellisten tavoitteiden sekä suuryritysten jalkoihin. Luontoa ei saisi käyttää pelkästään ihmisen tarpeiden tyydyttämiseksi.
- Tarvitaan opaslehtisiä jokamiehenoikeuksista ja niiden rajoituksista.
- Luonnonsuojelulain toimeenpanossa on häirinnyt avoimuuden ja kustannustietoisuuden puute sekä vaihtoehdottomuus.
- Luonnonsuojelulain hyötyjä yhteiskunnalle, ihmisten terveydelle, ilmastonmuutoksen torjuntaan jne. pitäisi avata ympäristöpolitiikassa enemmän, jolloin pystyttäisiin avoimemmin perustelemaan toimenpiteiden välttämättömyys. Ekosysteemipalveluiden välilliset ja välittömät hyödyt ihmiselle tulisi tuoda esiin ja luonnon yhteys terveyteen ja hyvinvointiin näkyvämmäksi.
- Maanomistajille voitaisiin luoda ympäristötuki, jossa maatalouden tapaan maksettaisiin esimerkiksi metsänuudistuksen yhteydessä kantojen jättämisestä maahan.
- Suhtautuminen luonnonsuojeluun muuttuisi nykyistä huomattavasti positiivisemmaksi, jos toiminta olisi läpinäkyvää, alueellisia asukkaita arvostavaa ja sopivan joustavaa.
- Uuden lain tulisi olla riittävän selkeä ja yksinkertainen, jotta kansalaiset osaavat sitä noudattaa.
- Luonnonsuojelu on elämän edellytysten suojelua, ja siinä mielessä luonto kuuluu kaikille kuten myös luonnonsuojelu. Luontoa ja monimuotoisuutta tulisi olla jäljellä tulevillekin sukupolville. Luonto on yhteinen, joka vaikuttaa kaikkeen.
- Luonnonsuojelun ja yleisemmin ympäristökasvatuksen tulisi saada enemmän tilaa koulujen opetusohjelmissa ja kuntiin riittävä määrä luontokouluja. Lisäksi luontojärjestöjen tietoisuudenedistämiseen tähtäävää työtä olisi hyvä tukea huomattavasti nykyistä enemmän. On tärkeää saada mahdollisimman moni tietoiseksi ihmisen vaikutuksista ympäristöön ja opettaa suojelumenetelmiä, joita jokainen voi tehdä.
- Maanomistajien yleistä hyväksyntää suojeluun edistäisi se, että kunnia suojelusta annettaisiin maanomistajille.
- Lajeista ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla. Lajeista ja kasvualueista sekä suojelualueista ja niiden säännöistä voisi olla tietoa esim. yleisissä kartoissa. Yleisessä mediassa voitaisiin myös jakaa tietoa esim. nyt on sen ja sen kukinta-aika, muistathan että se on suojeltava kasvi tms.
- Luonnonsuojelulain tulisi mahdollistaa kaikkien eri luontoharrastusmuotojen säilyminen.
- Luonnonsuojeluun pitää osallistua kaikkien toimijoiden.
- On huomioitava, mikä tai mitkä asiat ekosysteemipalveluja (ekosysteemien toimintaa) uhkaavat.
- Nykyään kaikkea toimintaa tehostetaan liikaa (puutalous, metsästy). Tarvitaan enemmän luonnonsuojelua ja vähemmän talousmetsä- ja riistanhoitoajattelua. Opastettuja kierroksia (eräretkiä/valokuvausretkiä/sieniretkiä) eräoppaan johdolla voisi lisätä.

- Maaperää pitäisi suojella.
- Vihreän infrastruktuurin toteuttaminen kunnolla vaatii suunnittelua ja kokonaisvaltaista ajattelua. Vihreää infrastruktuuria tulisi suunnitella valtakunnan tasolla. Vihreää ja sinistä infraa pitäisi suunnitella yhdessä. Siitä saataisiin monenlaisia, erityisesti maisemaan ja luonnon virkistyskäyttöön liittyviä hyötyjä.
- Kaupunkiluontoa voi monipuolistaa lopettamalla puistoalueiden nurmikon leikkaamisen ja antaa niiden rehoittaa. Kukkaisia ketoja voisi hyödyntää esimerkiksi kerrostalojen katoille sijoitettavien mehiläispesien ravinnonlähteenä. Kaupunkikerrostalojen kattoja voitaisiin hyödyntää myös viljelyyn. Kaikenlaista viheralueiden siistimistä olisi tarpeen vähentää. Tärkeää olisi ns. hallittu hoitamattomuus. Tärkeää on myös luoda eläimille olosuhteet elää kaupungeissa ja reuna-alueilla.
- Enemmän luonnollisia puistoja ja citykanien, -kettujen, -mäyrien tai muiden eläinten jahtaaminen lopetettava.
- Saimaanorpan verkkorajoituksista ei pitäisi maksaa vapaa-ajankalastajille.
- Luonto tarvitsee turvukseen pysyviä ratkaisuja. Toistaiseksi suojellut alueet eivät ole suojeltuja.
- Tieteellisen luonnonsuojelusuunnittelun tulee olla jatkossakin luonnonsuojelun pääkeino. Luonnonsuojelun toimeenpanon tulee jatkossakin perustua parhaaseen tieteelliseen tietoon lajien ja luontotyyppien tilasta ja kansainvälisten sopimusten velvoitteiden täyttämiseen.
- Valtiolla tulisi olla riittävästi vaihtomaita tarjolla.
- Maakunnan tai kunnan vastuulle voisi luoda maakunnallisten Kansanpuistojen perustamisjärjestelmän. Maakunnalliset kansanpuistot olisivat kansallisten kaupunkipuistojen "maalaisserkku". Kansanpuistoihin luotaisiin kaavoituksen, erilaisten tukijärjestelmien ja laajan yhteistyön avulla tavanomaista selvästi pehmeämmän hoidon alueita ja mm. METSOa hyödyntäen myös kokonaan suojeltuja osia. Kokonaisuus muodostaisi virkistyskäyttöä ja matkailua tukevan ja luontoa säilyttävän maakunnallisesti hoidetun suojelualueen.
- Suomessa GMO-tuotanto kiellettävä.
- Pitäisi saada aikaiseksi elin, jossa sekä aktiiviset luonnonsuojeluammattilaiset että maatalous- ja kalastuselinkeinojen harjoittajat pääsisivät säännöllisesti saman pöydän ääreen keskustelemaan ymmärtääkseen toistensa pyrkimyksiä ja ajatuksia, ja yhteisymmärryksessä pystyisivät keskenään sopimaan suojelutoimenpiteistä. Elimellä tulisi myös olla jonkinasteinen päätösvalta, tai ainakin neuvoa antavat valtuudet.
- Valtion tulisi kompensoida luonnonsuojelun kunnille aiheuttamat taloudelliset haitat. Tämä parantaisi luonnonsuojelun asenneilmapiiriä ja antaisi myös kunnille paremmat resurssit osallistua yhteisen kansallisomaisuuden hoitoon yhteistoiminnassa Metsähallituksen kanssa sekä kehittää kestävä kehityksen luontomatkailua. Kompensaation voisi toteuttaa parhaiten siten, että valtion omistamat suojelualueet sisällytettäisiin kiinteistöverotuksen piiriin. Vaihtoehtoisesti valtiosuusjärjestelmän kautta voitaisiin kompensoida taloudellisia haittoja esimerkiksi kiinteällä, suojelualuehehtaarilta maksettavalla korvauksella.